

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania A. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
o podjęcie wypłaty emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 października 2023 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 11 stycznia 2023 r., sygn. akt III AUa 577/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 11 stycznia 2023 r. w sprawie z odwołania A. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Warszawie w przedmiocie podjęcia wypłaty emerytury, oddalił apelację odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 4 marca 2022 r., którym oddalono odwołanie.

Powyższy wyrok został przez odwołującego się zaskarżony skargą kasacyjną w całości. Skargę oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego: 1) art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 504 ze zm.; dalej: ustawa emerytalna), przez niewłaściwą jego interpretację i wymienionych w nim przepisów szczególnych, w których określa się, iż zasada wypłaty jednego świadczenia nie dotyczy sytuacji, gdy emerytura wojskowa obliczona została według zasad określonych w art. 15a ustawy z dnia 10 grudnia

1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 2528; dalej: ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych); 2) art. 32 Konstytucji RP i określonej w nim konstytucyjnej zasady równości, przez taką interpretację przepisu art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej w związku z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, która pozwala wypłacać dwa świadczenia jedynie niektórym emerytom wojskowym w ramach jednej grupy emerytalnej, tym powołanym do służby po dniu 2 stycznia 1999 r.; 3) art. 2, art. 21 ust. 1 i art. 64 ust. 2 Konstytucji RP w związku z art. 6 ust. 1 pkt. 1, art. 16 ust. 1 pkt. 1 i art. 40 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1009 ze zm.; dalej: ustawa systemowa), przez taką interpretację art. 95 ustawy emerytalnej, która dopuszcza pozbawienie ubezpieczonego świadczenia emerytalnego ze składek odprowadzonych przez niego i zaewidencjonowanych na jego indywidualnym koncie emerytalnym.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego oraz wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego odwołanie ubezpieczonego w przedmiocie zawieszenia wypłaty świadczenia emerytalnego, a ponadto o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie przed Sądem Najwyższym.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na istotne zagadnienie prawne oraz potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i rozbieżności w orzecznictwie sądów. Skarżący wskazał, że istotą zagadnienia prawnego jest rozstrzygnięcie, jak należy interpretować wyjątek od zasady wypłaty jednego świadczenia określony w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, w aspekcie zasady równego traktowania obywateli wobec prawa wyrażonego w art. 32 Konstytucji RP. Skrajnie nierównym bowiem jest stosowanie tego wyjątku jedynie do żołnierzy zawodowych, którzy wstąpili do służby po 1 stycznia 1999 r., a pozbawienie takiego uprawnienia żołnierzy zawodowych, którzy wstąpili do służby wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 r. Skarżący podkreślił, że zagadnienie to ma szczególne znaczenie w sytuacji wejścia w życie ustawy z 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2022 r., poz. 1115), gdyż ustawa ta

zmieniła uwarunkowania prawne uzyskiwania emerytur wojskowych przez żołnierzy, którzy wstąpili do służby po 1 stycznia 1999 r, powodując zdaniem skarżącego utratę w zasadzie w całej rozciągłości aktualności uchwały Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21.

Jako drugie istotne zagadnienie skarżący podniósł brak możliwości skorzystania w jakiegokolwiek formie z obowiązkowo przekazywanych przez ubezpieczonych składek na ubezpieczenie emerytalne, gromadzonych na indywidualnych kontach w ZUS. Stanowi to bezsprzecznie naruszenie art. 2, art. 21 ust. 1 i art. 64 ust. 2 Konstytucji RP, które zapewniają ochronę własności. Skarżący odwołał się też do wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego złożonego do Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt K 14/22).

Potrzeba wykładni przepisów dotyczy art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej w związku z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, ze względu na rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych, które wystąpiły po uchwale Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 31/18, LEX nr 2508113; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). Konieczne jest wykazanie przez skarżącego, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, wyjaśnienie na czym one polegają, ich uzasadnienie, a także wskazanie rozbieżnych wariantów interpretacyjnych, z odwołaniem się do dotychczasowych poglądów orzecznictwa i dostępnego piśmiennictwa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, LEX nr 2497706), a w szczególności przytoczenie i poddanie analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, LEX nr 2496319).

Analiza uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia oraz wniesionej skargi kasacyjnej nie pozwala na stwierdzenie, że zachodzą powołane przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Odnosząc się w tym kontekście do wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podkreślić należy, że zawarte we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wątpliwości zostały już rozstrzygnięte uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21 (OSNP 2022 nr 6, poz. 58), zgodnie z którą ubezpieczonemu, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 r. i pobiera emeryturę wojskową wynoszącą 75% podstawy jej wymiaru obliczoną bez uwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych, z tytułu których jest uprawniony również do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez niego (art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej w związku z art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych).

W uchwale tej Sąd Najwyższy szeroko wyjaśnił powody, dla których nie można zaakceptować stanowiska skarżącego, iż powinienem otrzymywać dwa świadczenia, a tym samym wyznaczył standard interpretacyjny, który obecnie nie pozwala akceptować wykładni prezentowanej w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17 (OSNP 2019 nr 9, poz. 114). W konkluzji Sąd Najwyższy w powiększonym składzie stanął na stanowisku, że budzący wątpliwości interpretacyjne zwrot "z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa (...) została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo 18e ustawy (zaopatrzeniowej)..." użyty w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, wykładany z uwzględnieniem reguł gramatycznych, systemowych i funkcjonalnych powinien być rozumiany jako odnoszący się tylko do żołnierzy, których emerytury są obliczane na podstawie tych przepisów, a zatem do żołnierzy powołanych do zawodowej służby wojskowej, odpowiednio po dniu 1 stycznia 1999 r. oraz po dniu 31 grudnia 2012 r.

Odnosząc się do powoływanej przez skarżącego argumentacji związanej z zawisłą przed Trybunałem Konstytucyjnym pod sygn. akt K 14/22 sprawy o zbadanie zgodności z Konstytucją RP przepisów art. 100 § 6 i 7 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 2072 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 i 4 ustawy systemowej, zauważyć należy, że ustosunkowywał się do niej w sprawie o analogicznym przedmiocie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 sierpnia 2023 r., III USKP 35/22, (LEX nr 3597408), wskazując, że w sprawie tej poddano kontroli konstytucyjnej przepisy niemające zastosowania w rozstrzygnięciu niniejszego sporu. Brak jest też jeszcze orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w tej sprawie.

W związku z powyższym nie zachodzą powoływane przez skarżącego przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zwłaszcza w kontekście powołanej wyżej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21 (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2023 r., II USKP 115/22, LEX nr 3573183).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

[ms]

